

Rapport av behovskartläggningen gjord bland sverigefinnarna i Uppsala, oktober-november 2014

Nina Klinge-Nygård, finsktalande samordnare

Inledning

Uppsala kommun är sedan den 1 januari 2010 förvaltningsområde för finska. Samtidigt började lagen (2009: 724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk gälla och enligt den är sverigefinnarna en nationell minoritet. Enligt lagen är kommunen skyldig att tillhandahålla bl.a. barn- och äldreomsorg på finska, likaså ska finsktalande kunna få service på finska i olika ärenden hos kommunen. Den sverigefinska kulturen och det finska språket ska även annars lyftas fram och barns utveckling av en kulturell identitet och det egna språket ska främjas särskilt.

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk säger i 5 §

”Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.” Samråd med minoriteterna, i det här fallet sverigefinnarna, poängteras också i den information Länsstyrelsen i Stockholms län ger till kommuner och landsting (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2010). Länsstyrelsen i Stockholms län tillsammans med Sametinget har ansvar att följa upp det minoritetsarbete kommuner och landsting gör, samt minst lika viktigt, att informera och ge råd till förvaltningsmyndigheterna.

Vilka är sverigefinnarna?

De fem nationella minoriteterna är folkgrupper som skiljer sig från majoritetsbefolkningen och som har bott av hävd på svenskt territorium. Sverigefinnarna, som är en av de fem nationella minoriteterna, har funnits i Sverige ungefär lika länge som staten Sverige har funnits till, alltså sedan Gustav Vasas tid (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2010). I Stockholm har finska talats åtminstone sedan 1400-talet, även innan det, men de första historiska beläggen finns från 1400-talet (Korkiasaari & Tarkiainen, 2000, 31-32).

Efter andra världskriget började den stora migrationen från Finland till Sverige. Man talar om push-and-pull-effekten: Finland var svårt sargat av kriget och i Sverige var välfärden en helt annan och arbetskraft behövdes. Skälen till migration var ekonomiska, ibland med inslag av politiska och andra samhällsliga orsaker, ss. bostadsbrist (Allardt, 1996, 17-35; Korkiasaari & Tarkiainen, 2000, 135-154). På 1960-talet såg Finland en ny strukturomvandling då jordbruket ”monterades ner”, arbetslösheten var ganska hög och folk sökte sig till städerna. För många spelade det ingen roll om man begav sig till Sverige eller till Helsingfors. Denna migration har lagt grunden till en stor del av dagens sverigefinska befolkning (Allardt, 1996, 17-35; Weckström, 2011, 8-10).

Uppsala har inte en utpräglad industriprofil, vilket många andra orter har som har lockat till sig finska migranter. Uppsala har på grund av sitt universitet lockat till sig studenter och akademiker från Finland allt sedan 1500-talet (Korkiasaari & Tarkiainen, 2000, 109-113). Idag bor det ca 15 033 sverigefinnar i Uppsala (SCB 2012-12-31) i första generation (född i Finland), andra generation (minst en förälder född i Finland) eller tredje generation (minst en far- eller morförälder född i Finland). I Uppsala kommuns statistik (Uppsala kommun, 2014) uppges personer med utländsk bakgrund (utrikesfödd eller född i Sverige med båda föräldrarna födda

utomlands) och för Finlands del blir då siffran 4 464 per 2013-12-31. I nämnda siffror ingår också gruppen finlandssvenskar i Sverige.

Genomförande av behovskartläggningen

Behovskartläggningen 2014 finns med i åtgärds- och aktivitetsplanen för samma år och den ska ses som en uppföljare till den behovskartläggning som gjordes 2011. De två enkäterna (2011 och 2014) är inte identiska och därmed är inte resultaten helt jämförbara med varandra. Minoritetens representanter framförde i samrådet att kommunen bör fördjupa och utöka frågorna om förskola och modersmål i enkäten 2014, vilket gjordes. Enkäten har utformats tillsammans med minoritetens representanter i samrådsgruppen. Samrådet träffas ca en gång i månaden under terminerna. Medlemmarna representerar minoriteten (10 personer) och kommunen (5 tjänstemän).

Behovskartläggningen är ett komplement till de behov och önskemål som kommer fram i samrådet. I oktober 2014 inleddes behovskartläggningen med hjälp av enkäten (bilaga 1) som fanns att tillgå både på kommunens webb och i pappersformat. Enkäten fanns att besvara på finska eller svenska. Under fem veckor kunde de sverigefinska Uppsalaborna besvara enkäten. Vi informerade om enkäten genom att annonsera (bilaga 2) i Upsala Nya Tidning, Uppsalatidningen, Ruotsinsuomalainen och Suomen Uutisviikko¹. Det skickades ut otaliga e-postmeddelanden till sverigefinnar, föreningar och organisationer m.fl. Finsktalande samordnaren intervjuades också av Sveriges Radios finska program Sisuradio och hon besökte ett antal föreningsmöten och organisationer. Många minoritetsrepresentanter och deras organisationer och föreningar engagerade sig och spred information om enkäten.

Generaliserbarhet av resultatet

Resultatet kan generaliseras endast vad gäller sverigefinnar i Uppsala (om generaliserbarhet se Bryman 2002, 199), andra orter i förvaltningsområdet har en annan profil än Uppsala. Det bor ca 15 033 sverigefinnar i Uppsala (SCB 2012-12-31) och populationen är heterogen. Det är de aktiva och intresserade som har svarat på enkäten, vilket syns i svaren och kommentarerna. Man måste komma ihåg, att höra till en minoritet handlar om självidentifikation, dvs. individen gör ett aktivt val. I Sverige är det förbjudet att registrera individens etniska ursprung enligt 13 § i personuppgiftslagen (PUL 1998: 204).

På ett antal ställen i texten finns det med citat av hushållens svar. Om de är på finska, följer en fri översättning genast efter inom hakparentes.

Urvalet

Totalt inkom 115 enkätsvar, 29 svar i pappersformat och 87 elektroniska svar. I enkäten riktade vi oss till hushåll. 87 hushåll har valt att besvara enkäten på finska och 28 hushåll på svenska.

Resultat

Fråga 1: I vilken del av Uppsala bor du/hushållet?

112 hushåll har svarat på frågan i vilken del av Uppsala hushållet bor i, av vilka tre hushåll har svarat "vet ej". Drygt två tredjedelar av hushållen (75 st) bor i följande delar av Uppsala:

Danmarksbygden	Luthagen
Eriksberg	Sala backe
Fålhagen	Sunnersta
Gamla Uppsala	Svartbäcken
Gottsunda	Sävja-Bergsbrunna
Gränby	Årsta

¹ Ruotsinsuomalainen och Suomen Uutisviikko är sverigefinska tidningar som utkommer en gång i veckan.

Dessa delar av kommunen är centralt belägna. Totalt fanns 55 delar av Uppsala att välja mellan, se bilaga 1.

Fråga 2: Åldrar i hushållet

Enligt enkätsvaren ingår det 300 personer i de 115 hushållen (2,6 personer per hushåll). Av dessa 300 är 18 personer under ett år gamla, 39 personer 1-5 år, 44 personer 6-12 år, 10 personer 13-19 år, 131 personer 20-64 år, 43 personer 65-80 år och 15 personer äldre än 80 år.

Ålder	Antal personer	Procent
< 1 år	18	6
1-5 år	39	13
6-12 år	44	15
13-19 år	10	3
20-64 år	131	44
65-80 år	43	14
> 80 år	15	5
	300	100

19% av personerna i hushållen utgörs av 0-5-åringar och lägger man till 6-12-åringarna blir barnens andel 34%. Likaså 19% utgörs av personer över 65 år. Barn- och småbarnsfamiljerna ser ut att aktivt ha svarat på enkäten. Småbarnsfamiljerna (barn 0-5 år) utgörs av 32 hushåll. De 44 barnen i åldern 6-12 år bor i 19 hushåll.

Fråga 3: Antal personer i hushållet som kan finska

I 110 hushåll bor det totalt 201 personer som kan finska.

Antal personer i hushållet som vill använda finska

Totalt 190 personer i 92 hushåll vill använda finska. Åtta hushåll uppger att de inte har någon som vill använda finska. Att en person kan finska behöver inte betyda att hon/han vill använda språket.

Fråga 4: Om du/ni använder finska, i vilka sammanhang vill du/ni göra det?

93 hushåll har svarat på frågan. En stor del av svaren ger vid handen att finskan används i privata sammanhang: med familj, släkt, vänner och under resor till Finland, liksom på finskspråkiga förskolan och på finsklektionerna. Ur många svar framgår att man inte använder språket om man inte vet att den andra kan finska. Hushållen lyssnar på finskspråkig radio, ser på TV och läser tidningar i ganska stor utsträckning, liksom deltar i kulturevenemang då sådana erbjuds. Några svarar att de vill använda finska alltid då det är möjligt. Drygt tio hushåll uppger att de talar finska på jobbet.

"Kotona ennen kaikkea." [Framförallt hemma.]

"Aina missä on suomea puhuvia." [Alltid där det finns finstalande.]

"När jag träffar andra landsmän och med släkten i Finland."

Fråga 5: Vill du/ni använda finska i din/er kontakt med kommunen?

60 hushåll svarar att de vill använda finska i sin kontakt med kommunen och 49 hushåll att de inte vill göra det.

Om du/ni inte använder finska i kontakten med kommunen, varför vill du/ni inte göra det?

Tre hushåll svarar att det beror på att kommunens tjänstemän inte kan finska. De allra flesta svaren ger vid handen att hushållen (50 svar) inte tycker sig behöva ha kontakt med kommunen på finska. Man kan svenska mycket eller tillräckligt bra och det har aldrig fallit sig naturligt att tala finska i kommunala sammanhang. Många skriver också att de inte kan terminologin som

skulle behövas på finska. Finskan i Uppsala är ett privat språk som används inom familjen och med släkten.

"Kan inte tillräckligt. Svenska är mitt huvudspråk."

"Haluan integroitua ja siten "pärjätä" ruotsin kielellä. Vanhuksena voisin kuvitella toivovani suomenkielistä palvelua." [Jag vill integreras och sålunda "klara mig" på svenska. Jag kan tänka mig att jag på äldre dagar kommer vilja ha finskspråkig service.]

Kommentarer kring frågorna 3-5

19 hushåll har valt att lämna kommentarer. Kommentarerens innehåll handlar om en rad olika saker, men entydigt är att man understryker det allmännas/kommunens ansvar att tillhandahålla service för att barn och ungdomar ska kunna lära sig språket. Ett hushåll kommenterar att finskspråkiga förskolan tyvärr ligger för långt från hemmet. Man lyfter också behovet av förskola på finska, liksom äldreomsorg och mera finska för barnen i skolan. Två hushåll skriver att de kan svenska dåligt.

"Erittäin tärkeää minulle on, että lapsella on mahdollisuus kasvaa kaksikieliseksi. Siihen tarvitsen tukea. Oman kielitaidon säilyttäminen on hieman helpompaa (olen muuttanut ruotsiin aikuisiällä)." [Mycket viktigt för mig att barnet får möjlighet att bli tvåspråkigt. Till det behöver jag stöd. Det är lättare att upprätthålla mina egna språkkunskaper (jag har flyttat till Sverige i vuxen ålder).]

"Minulla on lapsia ja lapsenlapsia, joiden kanssa käytän suomea. Minusta on tärkeää, että heillä on mahdollisuus käyttää suomea omassa elämässään. On tärkeää, että kunta tarjoaa suomenkielistä palvelua ja kulttuuria kaikenikäisille." [Jag har barn och barnbarn som jag pratar finska med. Jag tycker det är viktigt att de har möjligheter att använda finska i sina liv. Det är viktigt att kommunen erbjuder finskspråkig service och kultur för alla åldrar.]

Fråga 6: Använder du/ni redan finskspråkig kommunal service?

74 hushåll uppger att de använder sig av finskspråkig service i Uppsala kommun och 34 hushåll att de inte gör det.

Om ja, vilken/vilka? Du kan välja flera alternativ

Finskspråkig förskola	13 hushåll
Modersmålsstöd finska i svenskspråkig förskola	12 hushåll
Modersmål finska i grundskolan	11 hushåll
Modersmål finska i gymnasiet	0 hushåll
Kulturaktiviteter för olika åldrar på finska	57 hushåll
Finskspråkig träffpunktsverksamhet för äldre	18 hushåll
Finskspråkigt vård- och omsorgsboende	10 hushåll
Finsktalande samordnarens tjänster	22 hushåll
Annat	14 hushåll

Om du har kryssat i något/några alternativ ovan, vad tycker du om den servicen?

Eventuellt övriga kommentarer angående fråga 6.

56 hushåll har kommenterat. Många är nöjda med förskoleavdelningen, dess verksamhet och personal, men placeringen i borten Luthagen är svår för endel. Man hoppas att stödet i finska ska kunna fortsätta på samma nivå och lika mycket i grundskolan som i finskspråkiga förskolan. Flera skriver att den tid modersmål finska barnen får varje vecka i grundskolan är allt för kort. Många är nöjda med kulturutbudet, men vill gärna ha mera evenemang. Många är glada över att det finns en finsktalande samordnare i kommunen. Flera är glada över det Sverigefinnarnas språk- och kulturförening och Finska församlingsgruppen (Svenska kyrkan) erbjuder.

”Esikoulu on todella hyvä. Toivon että jotenkin säilyy mahdollisuus laajaan äidinkielen tukeen myös peruskoulussa.” [Förskolan är verkligen bra. Jag hoppas att möjligheten till ett brett stöd i modersmålet på något vis ska kunna finnas kvar också i grundskolan.]

”Äidinkielentukea toivoisimme olevan pidempi aika viikossa. Opettaja Jarmo on tosi hyvä! Voisiko suomenkielistä esikouluosastoa olla kaupungin eteläpuolellakin? Turhan pitkä on ajomatkamme Luthageniin. Lisää erilaista kulttuuritoimintaa!” [Vi önskar att modersmålsstödet varje vecka var längre. Läraren Jarmo är verkligen bra! Kunde det finnas en finskspråkig förskoleavdelning också söder om stan. Vi har allt för lång körsträcka till Luthagen. Mera kulturutbud!]

”Suomenkielen aika koulussa on liian pieni 30 min ei riitä lapsille” [Finskans tid i skolan är allt för liten 30 min räcker inte för barnen.]

”Suomenkielen opetusta tulisi kehittää. Tärkeää on opetella suomen KIELTÄ.” [Finskundervisningen borde utvecklas. Det är viktigt att lära sig finska SPRÅKET.]

”Kulttuuritarjonta on hyvä, mutta sitä voisi olla paljon enemmän. Ainakin joka kuukausi. Kirjailijavierailuja ja konsertteja esim.” [Kulturutbudet är bra, men det kunde erbjudas mycket mer. Åtminstone varje månad. Författarbesök och konserter till exempel.]

Fråga 7: Frågor om förskola. Svara på dessa frågor endast om det finns 0-5-åringar i hushållet och om det finns behov utöver den service ni eventuellt utnyttjar idag

	Ja	Nej
Önskar ni förskoleverksamhet helt på finska?	24 hushåll	6 hushåll
Önskar ni förskoleverksamhet delvis på finska?	18 hushåll	10 hushåll
Önskar ni modersmålsstöd finska i svenskspråkig förskola?	25 hushåll	4 hushåll
Har du/ni fått information om/vet du/ni om att det från augusti 2014 finns två finskspråkiga förskoleavdelningar vid Hällby förskola i Uppsala?	20 hushåll	14 hushåll

Motivera gärna ditt/dina svar

21 hushåll har lämnat motiveringar. Ur dem framkommer att flera hushåll är tvåspråkiga och att svenskan får mycket utrymme i hemmet. Finskan behöver mera stöd för att barnen ska lära tillräckligt bra. Det är en stor uppgift för en enda förälder. Det framkommer också att det vore önskvärt med finskspråkig barnomsorg på mer än en förskola i kommunen. Några kommenterar att det inte är alla som får modersmålsstöd i förskolan.

”Hällbyn esikoulu on liian kaukana meistä, joten se ei tuntunut järkevältä vaihtoehdolta. Elämme kaksikielisessä perheessä, joten ihanne olisi tietenkin kaksikielinen esikoulu missä suomi ja ruotsi olisi elävänä rinnakkain.” [Hällby förskola ligger för långt från oss, så det kändes inte som ett vettigt alternativ. Vi lever i en tvåspråkig familj, så idealet vore förstås en tvåspråkig förskola där finska och svenska var levande sida vid sida.]

”Haluan mahd paljon suomenkielisiä toimintoja, sillä on vaikea ylläpitää suomea vain ainoastaan minun voimalla ja tiedolla.” [Jag vill ha möjligast mycket finskspråkig verksamhet, för att det är svårt att upprätthålla finskan med bara min kraft och kunskap.]

”Två avdelningar i Hällby är bra men hur gör vi som inte bor i närheten?”

”Toivon omille lapsilleni esikoulutoimintaa kokonaan suomeksi. Olen huolestunut siitä, että kunta ei pysty tarjoamaan äidinkielen tukea esikoulussa kaikille halukkaille. Niin kauan kuin suomenkielinen esikoulutoiminta on keskitetty vain yhteen esikouluun näin suuressa kunnassa, pitäisi kunnan pystyä tarjoamaan äidinkielen tukea jokaiselle perheelle, joka sitä pyytää.” [Jag

önskar att mina barn får förskoleverksamhet helt på finska. Jag är bekymrad över att kommunen inte kan erbjuda modersmålsstöd till alla som vill ha det. Så länge som förskoleverksamheten är koncentrerad till en enda förskola i en så stor kommun, borde kommunen klara av att erbjuda modersmålsstöd till alla familjer som ber om det.]

Fråga 8: Har ni en femåring i hushållet och planerar inför sexårsverksamhet (förskoleklass)? Välj det alternativ som stämmer bäst för er

Vi vill ha sexårsverksamhet helt på finska	7 hushåll
Vi vill ha sexårsverksamhet på svenska med modersmål finska	10 hushåll
Annat	2 hushåll

Kommentarer kring fråga 8

Tio kommentarer lämnade. Gemensamt för kommentarerna är att man anser att finskan behöver stöd och att man vill ha kontinuitet efter att barnen gått i finskspråkig förskola. Ur svaren framgår inte klart vad som avses med "annat".

"Det är väl naturligt att fortsätta sexårs på finska efter finsk förskola."

"Meitä huolestuttaa äidinkielen opetuksen minimaalinen määrä peruskoulussa. 30-40 minuuttia viikossa ei todellakaan riitä kehittämään lapsen suomen kielen taitoja! Lasten olisi tärkeä oppia myös lukemaan ja kirjoittamaan suomeksi, jotta he pystyisivät täysivaltaisesti käyttämään kieltä. Miten ihmeessä Uppsalalla voi olla tällainen linja, kun esimerkiksi Tukholmassa lapset saavat 90 minuuttia viikossa äidinkielen opetusta?" [Vi är bekymrade över den minimala mängd modersmålsundervisning som ges i grundskolan. 30-40 minuter i veckan räcker verkligen inte till för att utveckla barnets kunskaper i finska! Det vore viktigt att barnen lär sig också att läsa och skriva på finska, så att de fullt ut kan använda språket. Hur kan Uppsala ha en sådan linje, när till exempel barnen i Stockholm får 90 minuter modersmålsundervisning i veckan?]

Fråga 9: Frågor om skola och modersmål*. Svara på dessa frågor endast om det finns 6-18-åringar i hushållet och om ni har behov utöver den service ni eventuellt utnyttjar idag. Du kan välja flera alternativ.

* Den 1 juli 2015 sker en ändring i skollagen 2010:800. Kravet på grundläggande kunskaper i modersmål nationellt minoritetsspråk (finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch) faller bort. Detta gäller elever i grundskolan.

Jag/vi önskar följande service för skolbarn:

Modersmålsundervisning (finska) 40 min (en lektion) per vecka i grundskolan	4 hushåll
Modersmålsundervisning (finska) mer än 40 min per vecka i grundskolan	18 hushåll
Möjlighet att kunna ha finska som elevens val	15 hushåll
Studiehandledning på finska i grundskolan	7 hushåll
Tvåspråkig undervisning (finska/svenska) i grundskolan	16 hushåll
Sverigefinsk friskola	10 hushåll
Annat	2 hushåll

Kommentarer kring fråga 9

Åtta kommentarer lämnade. Man är kritisk till att grundskolebarnen får endast en lektion modersmål i veckan och menar att det inte räcker för att ge en bra grund i finska till barnen. Ett hushåll jämför sitt äldre barns kunskaper i finska med två yngre barns dito. Det äldre barnet, som har gått i finsk skola har en betydligt bättre finska än de yngre barnen som har fått endast modersmål i grundskolan.

”Äidinkielenopetus Uppsalassa on tällä hetkellä on katastrooffi! Liian vähän aikaa ja jotkut opettajat ovat ehkä väsyneitä tehtäväänsä. Lapsilla on vähemmän aikaa kuin mitä minulla kuin kävin itse äidinkielen tunneilla (Uppsalassa) 70-80-luvulla! lapset eivät saa koulun kautta mahdollisuutta parantaa kirjoituskieltä ja oppia kielioppia. Eivät myöskään saa läksyjä. Tuntuu siltä että taas ”förlorar vi en generation!” [Just nu är modersmålsundervisningen i Uppsala en katastrof! Alldeles för lite tid och en del lärare är kanske trötta på sitt uppdrag. Barnen har mindre tid än vad jag hade när jag gick på modersmållektioner (i Uppsala) på 70-80-talet! barnen får inte möjlighet i skolan att bättra på sitt skriftspråk och lära sig grammatik. De får heller inga läxor. Det känns som att vi igen förlorar en generation!.]

Fråga 10: Frågor som rör äldre. Svara på dessa frågor endast om det finns personer äldre än 65 år i hushållet och om ni har behov utöver den service ni eventuellt utnyttjar idag

Har du/ni fått information om/vet ni om att det finns äldre verksamhet och minneslådor både för personer som bor på vårdboende och i ordinärt boende (hemma)?

Ja	Nej
24 hushåll	16 hushåll

Jag/vi önskar följande service för äldre på finska:

Biståndshandläggning	25 hushåll
Hemtjänst	26 hushåll
Hemsjukvård	25 hushåll
Vård- och omsorgsboende	29 hushåll
Träffpunktsverksamhet	28 hushåll
Kulturaktiviteter/eget skapande	28 hushåll
Annat	6 hushåll

Kommentarer kring fråga 10

Tolv kommentarer lämnade. Hushållen tycker det är viktigt med service på finska för äldre, i synnerhet då man på grund av sjukdom kan få försämrade kunskaper i svenska.

”En osaa vielä ottaa kantaa, tällä hetkellä en tarvitse kieliapua, mutta kuka meistä tietää miten käy tulevaisuudessa.” [Jag kan ännu inte ta ställning, just nu behöver jag inte hjälp med språket, men vem av oss vet hur det går i framtiden.]

”Om tosi tärkeää saada hoito- ja hoivakodin, kotipalveluja y.m omalla äidinkielellään kun ikääntyy ja vieraat kielet heikentyy tai jopa unohtuu.” [Det är jätteviktigt att få vård- och omsorgsboende, hemtjänst mm. på sitt eget modersmål när man blir äldre och främmande språk försvagas eller till och med glöms.]

Fråga 11: Frågor som rör kultur- och fritidsaktiviteter.

Jag/vi önskar följande kultur- och fritidsaktiviteter på finska:

Kulturutbud* för barn	62 hushåll
Kulturutbud* för ungdomar	45 hushåll
Kulturutbud* för vuxna	70 hushåll
Kulturaktiviteter/eget skapande för barn	51 hushåll
Kulturaktiviteter/eget skapande för ungdomar	36 hushåll
Kulturaktiviteter/eget skapande för vuxna	53 hushåll
Träffpunkt för tonåringar	36 hushåll
Grundkurs i finska	44 hushåll
Fortsättningskurs i finska	39 hushåll
Idrottsaktiviteter	38 hushåll
Friluftaktiviteter	40 hushåll
Annat	5 hushåll

*Med kulturutbud menas professionell kultur, t.ex. teater, dans, konsert, film, litteratur.

Kommentarer kring fråga 11

Elva kommentarer lämnade. Språket är i centrum i kommentarerna. Några har förslag på sådana aktiviteter som redan finns, som t.ex. den läsecirkel som träffas en gång i månaden på Stadsbiblioteket. Dans och kurs i finska efterfrågas.

"Haluaisin enemmän kulttuuritoimintaa meille jotka emme ole eläkeläisiä tai lapsiperheitä (enää). Meillä "keskiikäisillä" ja muunikäisillä (sinkut ynnä muut) ei ole mitään toimintaa - miksi? Tansseja, askartelua, kirjaseuroja, yhdessäoloa, ruuanlaittoa, käsityöryhmiä jne kaivataan." [Jag skulle vilja ha mera kulturaktiviteter för oss som inte är pensionärer eller barnfamiljer (nu längre). För oss "medelålders" och som är i annan ålder (singlar etc) finns inga aktiviteter - varför? Dans, pyssel, bokcirklar, samvaro, matlagning, handarbetsgrupper och så vidare efterfrågas.]

"Tärkeätä on että Suomenkieli ja Suomalaiset juuret säilyvät lapsesta ikääntymiseen sakka." [Det är viktigt att finskan och de finska rötterna bevaras från barnsben ända till ålderdomen.]

Fråga 12: Känner du/ni till att kommunen regelbundet träffar minoritetens representanter för samråd?

Ja	Nej
69 hushåll	37 hushåll

Om ja, känner du dig representerad?

Ja	Nej
44 hushåll	32 hushåll

Skulle du vilja delta i samråd?

Ja	Nej	Vet ej
25 hushåll	34 hushåll	43 hushåll

Kommentarer kring fråga 12

14 kommentarer lämnade. Flera är negativa till samråden av olika orsaker, till exempel tycker ett hushåll att det är för få som representerar för många. Ett annat hushåll tycker att det är svårt att få sin sak hörd genom samrådet, att den vägen nå fram till beslutsfattarna. Ett hushåll tycker det är bra att det finns minoritetsrepresentanter som orkar delta i samråd med kommunen och föra fram minoritetens behov.

"Neuvonpitoon osallistuminen olisi todennäköisesti turhauttavaa koska en koe että Uppsalan kunta on halukas tai edes kiinnostunut suomalaisvähemmistöstään. Suomalaisvähemmistö ei ole poliittisesti kiinnostava kuten 40 vuotta sitten." [Att delta i samråd skulle sannolikt vara frustrerande för att jag upplever inte att Uppsala kommun är villig eller ens intresserad av sin finska minoritet. Den finska minoriteten är inte politiskt intressant, precis som för 40 år sedan.] "On hyvä että on ihmisiä jotka jaksaa ottaa osaa kunnan kanssa ja edustaa meitä vähemmistöjä ja tuoda esiin meidän tarpeemme." [Det är bra att det finns människor som orkar delta [i samråd] med kommunen och representera oss minoriteter och föra fram våra behov.]

Fråga 13: Övriga synpunkter och önskemål

15 svar lämnade. Önskemål om mer kultur framförs och att modersmålsundervisningen behöver ökas. Ett par hushåll tycker inte att kommunen tar sin uppgift på allvar som förvaltningsområde, medan ett par andra tycker det har hänt mycket positivt under de senaste åren. Något hushåll ser en kunskapsbrist både i samhället och hos sverigefinnarna själva, om vad det sverigefinska betyder historiskt och vad det innebär idag. Synpunkterna är med andra ord delade, men mest kritiska.

”Jos kunta sanoo, että lapsella on oikeus suomenkielentukeen päiväkodissa, kunnan on myös tarjottava tätä tukea. On avian turhaa levittää hienoja brochyreejä oikeuksista jos niitä ei kuitenkaan täytetä.” [Om kommunen säger att ett barn har rätt till modersmålsstöd finska i förskolan, måste kommunen erbjuda detta stöd. Det är totalt onödigt att sprida fina broschyrer om rättigheter om dessa inte kan uppfyllas.]

”Äidinkielen opetusta on lisättävä lapsille! On vaikeaa ylläpitää lapsen kielitaitoa omin voimin.” [Modersmålsundervisningen till barn måste ökas! Det är svårt att upprätthålla barnets språkkunskaper av egen kraft.]

Fråga 14: Skulle du vilja bli kontaktad i någon fråga? Om ja, skriv dina kontaktuppgifter och vad frågan gäller

13 hushåll har skrivit någonting under den här frågan och fem vill bli kontaktade.

Resultatet 2014 i jämförelse med resultatet 2011

Alla frågor tas inte upp här i och med att enkäterna 2011 och 2014 inte är identiska. 2011 riktade sig enkäten till individer, 148 svar inkom. 2014 riktade sig enkäten till hushåll och 115 svar inkom. De med varandra jämförbara resultaten upp.

Av svaren och kommentarerna 2014 att döma är det till stor del de redan aktiva och engagerade sverigefinska hushållen som har svarat på enkäten. Många är kritiska till hur kommunen sköter servicen till sverigefinnarna, men många är också glada över det kommunen gör och tillhandahåller. 2011 var det lika, men de kritiska rösterna är flera 2014.

Finska språket används mest privat. Man talar det i hemmet, med släktingar och med vänner. Lotta Weckström (2011, 148-150) redovisar liknande resultat från sina intervjuer med unga sverigefinnar. Det är inte givet att man vill tala finska med kommunens tjänstemän, men man vill gärna att möjligheten ska finnas. Detta är lika 2014 och 2011.

52% av hushållen vill använda finska i sina kontakter med kommunen och 43% vill inte det. 2011 var det procentuellt sett flera (65%) som ville använda svenska och färre som inte ville det.

24 hushåll vill ha förskola helt på finska och 18 hushåll förskola delvis på finska. 25 hushåll vill ha modersmålsstöd finska i den svenskspråkiga förskolan. Det är höga siffror om man tar i beaktande att i urvalet finns 32 småbarnsfamiljer (barn 0-5 år). 2011 ställdes frågan på ett annat sätt, men 39% av respondenterna ville ha förskola helt eller delvis på finska.

18 hushåll vill ha mera tid för modersmål i grundskolan än de 40 minuter per vecka som erbjuds idag. 15 hushåll vill ha möjligheten till finska som elevens val. 16 hushåll ser gärna tvåspråkig undervisning i grundskolan. Urvalet omfattas av 44 barn i åldern 6-12 år och 10 barn 13-19 år. 2011 uppgav 42% av respondenterna att de ville ha minst 40 minuter modersmål i veckan.

Vad gäller äldreomsorgen är det 29 hushåll som vill ha vård- och omsorgsboende på finska. 28 hushåll vill ha träffpunktsverksamhet, liksom kulturaktiviteter/eget skapande. Även biståndshandläggning, hemtjänst och hemsjukvård vill 25-26 hushåll ha. Urvalet omfattas av 58 personer över 65 år. 2011 svarade 58% av respondenterna att de ville ha äldreomsorg helt eller delvis på finska och 44% hemtjänst på finska.

Många hushåll tycker att kulturen och ett stort kulturutbud är viktiga och vill ha mycket av det. 70 hushåll (61% av hushållen) vill ha kulturutbud för vuxna och 62 hushåll (54%) kulturutbud för barn. 2011 svarade 78% att de ville ha kultur- och fritidsverksamhet för alla åldrar.

Språket är det som återkommer i svaren och kommentarerna, och hur viktigt det är att det allmänna ger möjligheter för språkets fortlevnad. Hushållen vet vilka lagliga rättigheter de har

till språket. Kommer språket att leva kvar och hur ska de unga lära sig språket då den mängd modersmål de får i förskola och skola är begränsad? Här efterlyser man både nytänkande och mera resurser i form av mera undervisningstid mot nuläget. 2011 uttrycktes också en oro för språket och barns och ungas möjligheter att lära sig det.

Referenser

Allardt, Erik: Samhällsutvecklingen i Finland och Sverige efter 1945 – bakgrunden till ut- och invandringen, ss. 17-35 i Finnarnas historia i Sverige 3, red. Jarmo Lainio, Helsingfors/Stockholm, Finska Historiska Samfundet/Nordiska museet, 1996.

Bryman, Alan: Samhällsvetenskapliga metoder, Malmö, Liber, 2002.

Korkiasaari, Jouni & Tarkiainen, Kari: Suomalaiset Ruotsissa, Turku, Siirtolaisuusinstituutti, 2000.

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, se t.ex.

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20090724.HTM>.

Länsstyrelsen i Stockholms län: Nationella minoriteter. Rättigheter och möjligheter, Stockholm, 2010. Broschyren finns även på Internet på adressen:

http://minoritet.prod3.imcms.net/1443?file_id=1.

PUL 1998: 204, se t.ex. <https://lagen.nu/1998:204>.

SCB 2012-12-31, se t.ex.

<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=185&grupp=19101>

Uppsala kommun, Kommunledningskontoret: Uppsala 2013. Statistik för Uppsala kommun, Uppsala, 2014.

Weckström, Lotta: Suomalaisuus on kuin vahakangas. Ruotsinsuomalaiset kertovat suomalaisuudestaan, Turku, Siirtolaisuusinstituutti, 2011.

www.minoritet.se, webbsidor med information till de nationella minoriteterna och till dem som jobbar med relaterade frågor.

Bilaga 1 Enkäten

SVENSKA/RUOTSI

BEHOVSKARTLÄGGNING 2014

Uppsala kommun är sedan den 1 januari 2010 förvaltningsområde för finska språket. Samtidigt började lagen (2009: 724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk gälla och enligt den är sverigefinnarna en nationell minoritet. Enligt lagen är kommunen skyldig att tillhandahålla bl.a. barn- och äldreomsorg helt eller delvis på finska, likaså ska finsktalande kunna få service på finska i olika ärenden hos kommunen. Den sverigefinska kulturen och det finska språket ska även annars lyftas fram och barns utveckling av en kulturell identitet och det egna språket ska främjas särskilt. Därför är det viktigt att kommunen får veta hur just du ser på detta.

Kommunen gör nu en kartläggning av de behov och önskemål som den sverigefinska minoriteten har, för att kunna utveckla och bygga ut tjänster och service. Det är givetvis frivilligt att besvara enkäten. Ditt svar är mycket värdefullt för det fortsatta arbetet.

Fyll i en enkät per hushåll.

Sprid gärna information om denna enkät till dina släktingar, vänner, grannar, arbetskamrater, till alla boende i Uppsala kommun med sverigefinsk bakgrund.

Enkäten kan också fyllas i och skickas in på webben, på adressen
<http://www.uppsala.se/sv/Uppsalase/Suomeksi/-Behovskartlaggning-2014/>

Tack för din medverkan!

ENKÄT

1. I vilken del av Uppsala bor du/hushållet?

☐ Almungebygden	☐ Berthåga	☐ Björklingeområdet
☐ Boländerna	☐ Bälungebygden	☐ Börje
☐ Dalby	☐ Danmarksbygden	☐ Eriksberg
☐ Flogsta-Ekeby	☐ Funbobygden	☐ Fyrislund
☐ Fålhagen	☐ Gamla Uppsala	☐ Gamla Uppsalabygden
☐ Gottsunda	☐ Gränby	☐ Håga
☐ Innerstaden	☐ Jumkilsbygden	☐ Järlåsbygden
☐ Knutbygden	☐ Kungsängen	☐ Kvarnbo
☐ Kvarngärdet	☐ Kåbo	☐ Librobäck
☐ Luthagen	☐ Löten	☐ Norby
☐ Nyby	☐ Nántuna-Vilan	☐ Rasbobygden
☐ Rickomberga	☐ Sala backe	☐ Sjukhuset-Polacksbacken
☐ Skyttorpsbygden	☐ Stenhagen	☐ Storvretabygden
☐ Sunnersta	☐ Svartbäcken	☐ Sävja-Bergsbrunna

☐ Sö Hagundabygden	☐ Tuna backar	☐ Ulleråker
☐ Ultuna	☐ Vaksalabygden	☐ Valsätra
☐ Vattholmabygden	☐ Vreta	☐ Vårdsätra
☐ Vängebygden	☐ Årsta	☐ Vet ej

2. Åldrar i hushållet

☐ 0 år	antal personer: ____
☐ 1-5 år	antal personer: ____
☐ 6-12 år	antal personer: ____
☐ 13-19 år	antal personer: ____
☐ 20-64 år	antal personer: ____
☐ 65-80 år	antal personer: ____
☐ över 80 år	antal personer: ____

3. a) Antal personer i hushållet som kan finska: _____ st

b) Antal personer i hushållet som vill använda finska: _____ st

4. Om du/ni använder finska, i vilka sammahang vill du/ni göra det?

5. Vill du/ni använda finska i din/er kontakt med kommunen?

- Ja
 Nej

Om du/ni inte använder finska i kontakten med kommunen, varför vill du/ni inte göra det?

Kommentarer kring frågorna 3-5: _____

6. Använder du/ni redan finskspråkig kommunal service?

- Ja
 Nej

Om ja, vilken/vilka? Du kan välja flera alternativ.

- Finskspråkig förskola
 Modersmålsstöd finska i svenskspråkig förskola
 Modersmål finska i grundskolan
 Modersmål finska i gymnasiet
 Kulturaktiviteter för olika åldrar på finska
 Finskspråkig träffpunktverksamhet för äldre
 Finskspråkigt vård- och omsorgsboende
 Finsktalande samordnarens tjänster
 Annat _____

Om du har kryssat i något/några alternativ ovan, vad tycker du om den servicen?

Eventuellt övriga kommentarer angående fråga 6:

7. Frågor om förskola. Svara på dessa frågor endast om det finns 0-5-åringar i hushållet och om det finns behov utöver den service ni eventuellt utnyttjar idag.

- a) Önskar ni förskoleverksamhet helt på finska? Ja Nej
b) Önskar ni förskoleverksamhet delvis på finska? Ja Nej
c) Önskar ni modersmålsstöd finska i svenskspråkig förskola? Ja Nej
d) Har du/ni fått information om/vet du/ni om att det från augusti 2014 finns två finskspråkiga förskoleavdelningar vid Hällby förskola i Uppsala? Ja Nej

Motivera gärna ditt/dina svar:

8. Har ni en femåring i hushållet och planerar inför sexårsverksamhet (förskoleklass)? Välj det alternativ som stämmer bäst för er.

- Vi vill ha sexårsverksamhet helt på finska
 Vi vill ha sexårsverksamhet på svenska med modersmål finska
 Annat _____

Kommentarer kring frågorna 7-8:

9. Frågor om skola och modersmål*. Svara på dessa frågor endast om det finns 6-18-åringar i hushållet och om ni har behov utöver den service ni eventuellt utnyttjar idag. Du kan välja flera alternativ.

* Den 1 juli 2015 sker en ändring i skollagen 2010:800. Kravet på grundläggande kunskaper i modersmål nationellt minoritetsspråk (finska, samiska, meänkieli, romani chib och jiddisch) faller bort. Detta gäller elever i grundskolan.

Jag/vi önskar följande service för skolbarn:

- Modersmålsundervisning (finska) 40 min (en lektion) per vecka i grundskolan
- Modersmålsundervisning (finska) **mer än** 40 min per vecka i grundskolan
- Möjlighet att kunna ha finska som elevens val
- Studiehundledning på finska i grundskolan
- Tvåspråkig undervisning (finska/svenska) i grundskolan
- Sverigefinsk friskola
- Annat _____

Kommentarer kring fråga 9:

10. Frågor som rör äldre. Svara på dessa frågor endast om det finns personer äldre än 65 år i hushållet och om ni har behov utöver den service ni eventuellt utnyttjar idag.

Har du/ni fått information om/vet ni om att det finns äldreverksamhet och minneslådor både för personer som bor på vårdboende och i ordinärt boende (hemma)? Ja Nej

Jag/vi önskar följande service för äldre på finska:

- Biståndshandläggning
- Hemtjänst
- Hemsjukvård
- Vård- och omsorgsboende
- Träffpunktsverksamhet
- Kulturaktiviteter/eget skapande
- Annat _____

Kommentarer kring fråga 10:

11. Frågor som rör kultur- och fritidsaktiviteter.

Jag/vi önskar följande kultur- och fritidsaktiviteter på finska:

- Kulturutbud* för barn
- Kulturutbud* för ungdomar
- Kulturutbud* för vuxna
- Kulturaktiviteter/eget skapande för barn

- Kulturaktiviteter/eget skapande för ungdomar
- Kulturaktiviteter/eget skapande för vuxna
- Träffpunkt för tonåringar
- Grundkurs i finska
- Fortsättningskurs i finska
- Idrottsaktiviteter
- Friluftaktiviteter
- Annat _____

*Med kulturutbud menas professionell kultur, t.ex. teater, dans, konsert, film, litteratur.

Kommentarer kring fråga 11:

12. Känner du/ni till att kommunen regelbundet träffar minoritetens representanter för samråd?

- Ja
- Nej

Om ja, känner du dig representerad?

- Ja
- Nej

Skulle du vilja delta i samråd? Ja Nej Vet ej

Kommentarer kring fråga 12:

13. Övriga synpunkter och önskemål.

14. Skulle du vilja bli kontaktad i någon fråga? Om ja, skriv dina kontaktuppgifter och vad frågan gäller: _____

Dina personuppgifter kommer enbart att hanteras för de ändamål, som är beskrivna tidigare i detta dokument. Du har rätt till att begära ett registerutdrag årligen enligt Personuppgiftslagen § 26 efter skriftlig och undertecknad ansökan.

Personuppgiftsansvarig är Kommunstyrelsen i Uppsala kommun.

Postadress: **Stadshuset, Vaksalagatan 15, 753 20 Uppsala**

Organisationsnummer: 212000-3005

Telefon: 018-727 00 00 (växel)

E-post: kommunstyrelsen@upsala.se

Du kan också ta kontakt med kommunens finsktalande samordnare Nina Klinge-Nygård för att framföra dina frågor eller synpunkter. Det går lika bra att kontakta henne på finska som på svenska. Telefon: 727 18 32, e-post: nina.klinge-nygard@uppsala.se.

Mera information om Uppsala som finskt förvaltningsområde finns på <http://www.uppsala.se/sv/Uppsalase/Suomeksi/>. På samma webbadress kommer resultatet av denna enkät att publiceras i januari 2015.

Uppsala kommun, Kommunledningskontoret, kommunledningskontoret@uppsala.se, är ansvarig för denna behovskartläggning.

Fyll i och lämna enkäten senast 10 november 2014 till Uppsala kommun, Kommuninformation, Stadshuset, Vaksalagatan 15, 753 20 Uppsala.

Tack för din medverkan!